

**PROBLEMELE DE BAZĂ
ALE SUBVENȚIONĂRII SECTORULUI AGRICOL
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

*Oxana BEDA¹, dr.,
lector superior, UASM*

Producția agricolă în Republica Moldova este cel mai important sector al economiei, care asigură activitatea vitală normală a populației. În același timp, aceasta este supusă unor riscuri natural-climaterice.

În articolul dat sunt abordate unele dintre problemele subvenției producției agricole în scopul reducerii acestor riscuri. A fost depistat, că asigurarea care exista în republica noastră nu rezolvă aceste probleme. Reieșind din aceasta, au fost propuse unele măsuri cu privire la o dezvoltare mai eficientă a pieței naționale de asigurări.

***Cuvinte cheie:** sectorul agricol, asigurare subvenționată, riscul de producție, producători agricoli.*

Introducere. La etapa actuală de dezvoltare a Republicii Moldova, asigurarea este o particularitate necesară a unui sistem civilizată, modern și eficient de management. În același timp, asigurarea în sectorul agricol, și, în special, în țara noastră, este una dintre cele mai riscante ramuri ale economiei, deoarece asupra producției agricole influențează în mod semnificativ condițiile natural-climaterice neprevăzute.

Republica Moldova face parte din categoria țărilor pentru care agricultura este o parte vitală a economiei naționale, inclusiv una dintre principalele surse de locuri de muncă în țară. Anume în legătură cu acest fapt, o atenție deosebită în sectorul agricol i se acordă asigurării subvenționale în acest domeniu.

Tema articolului științific se prezintă a fi relevantă în legătură cu dependența alimentară în creștere al Republicii Moldova de livrările de import, eficiența scăzută a propriei producții agricole, reducerea numărului de întreprinderi agricole și suprafețe de însămânțare, performanța slabă și ineficiența reglementări legitime a sprijinului financiar public privind asigurările riscurilor agricole.

În pofida relevanței temei de asigurare a riscurilor agricole, în special, asigurarea culturilor agricole, precum și necesitatea de sprijin din partea statului, există multe probleme care inhibă, și adesea pur și simplu denaturează valoarea acestei categorii economice.

Conținutul de bază. Agricultura Moldovei este un sector de producție, în mare măsură expus influenței calamităților naturale. Cu toate acestea, piața serviciilor de asigurări din acest sector este practic inexistent – ponderea asigurării bunurilor în agricultură în an. 2013 a constituit mai puțin de 3% din volumul total de asigurări al proprietății în ansamblu pe republică.

O trăsătură distinctivă a producției agricole este

**MAJOR PROBLEMS
OF AGRICULTURAL FUNDING
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

*Oxana BEDA, PhD
Senior Lecturer, SAUM*

Agricultural production in the Republic of Moldova is the most important sector of its economy, which ensures the normal activity of the population. At the same time it is subject to climatic risks.

The article deals with some problems of agricultural funding aimed to reduce these risks. One has found out that the existing insurance policy in the country does not solve these problems. Some measures for the efficient development of the national insurance market are provided.

***Key words:** agriculture, funded insurance, production risks, agricultural producers.*

JEL Classification: Q1, Q12, Q16, Q19

Introduction. At the present development stage of the Republic of Moldova insurance is a necessary feature of a civilized, modern and efficient management system. However, insurance in the agricultural sector, and especially in our country, is one of the riskiest sectors of the economy, as the agricultural production is significantly affected by unforeseen climatic conditions.

The Republic of Moldova belongs to the category of countries where agriculture is a vital part of the national economy, as well as one of the main sources of employment in the country. Therefore, much attention is paid to insurance funding in agriculture.

The topic of this scientific article seems to be relevant due to the increasing food dependence of the Republic of Moldova on imports, low efficiency of its own agricultural production, reduced number of agricultural enterprises and cultivated areas, poor performance and inefficiency of the legal regulation of the public financial support for agricultural insurance.

Despite the relevance of the topic of agricultural risks insurance, crop insurance in particular as well as the necessity of state support, there are many problems that inhibit and often simply distort the importance of this economic category.

The basic content. The agriculture of the Republic of Moldova is the production sector which is largely exposed to natural disasters. However, there is virtually no insurance market in this sector – the share of property insurance in agriculture in 2013 was less than 3% of the total property insurance in the country.

Direct dependence on climatic conditions is a distinctive feature of agricultural production. In spite of the strict adherence to all agricultural activities during the whole growing season, the optimum time for sowing and tilling,

¹ © Oxana BEDA, oksana.beda.78@mail.ru

dependența ei directă de condițiile natural-climatice. În pofida respectării stricte a tuturor măsurilor agrotehnice pe tot parcursul sezonului de vegetație, termenilor optimi de semănat și prelucrarea solului, protecția culturilor împotriva bolilor și dăunătorilor și combaterea buruienilor, condițiile naturale și meteorologice neprielnice reduc la minim toate eforturile agriculturii, distrugând în întregime sau reducând recolta culturilor agricole și plantațiilor perene.

Pentru a menține în aceste condiții și pentru a compensa parțial pierderile producătorilor agricoli din Republica Moldova, ca și în alte țări, există un sistem de asigurare, care este reglementat de Legea „Cu privire la asigurări” N1508-XII din 15.06.1993 și „Cu privire la asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură” N143-XV din 08.07.2004.

Conform acestor legi, fermierii vor putea să asigure recolta în cazul calamităților naturale. Asigurările sunt efectuate de companiile de asigurări, care sunt selectate în bază de concurs. Legea prevede că suma plătită de către compania de asigurări va fi stabilită în funcție de randamentul mediu al recoltei așteptate. Conform noii legislații, fermierul va achita 50% din costul de asigurare, și 50%, sub formă de subvenții vor fi plătite de către stat. În afară de aceasta ar fi trebuit asigurate recoltele culturilor agricole, inclusiv plantațiile perene, precum și animalele, păsările, albinele și peștii. Nu vor fi asigurate culturile perene, care nu au dat roadă timp de trei sau mai mulți ani; animalele bolnave și aflate sub carantină; de asemenea și pierderile suportate ca urmare a reducerii calității producției sau a prețurilor pentru ea.

Mijloacele necesare pentru asigurarea subvenționată a sectorului agricol vor fi achitate anual de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova și introduse în bugetul de stat.

Subvenționarea asigurării riscurilor de producție în sectorul agricol este demult practică în țările dezvoltate. Experiența arată că aceasta este o metodă eficientă de management.

La riscurile de producție în agricultură se referă distrugerea sau reducerea recoltelor culturilor agricole și plantațiilor perene, ca urmare a secetei excesive (determină o scădere a recoltei cu mai mult de 30%), grindinei, furtunilor, temperaturilor sub limita biologică de rezistență a plantelor, inundații și altor fenomene naturale, care sunt atipice acestei zone. Pentru a rezolva aceste probleme, un loc important îl ocupă subvenționarea asigurărilor.

În an. 2013, Programul Guvernamental de subvenționare a Republicii Moldova prevedea stimularea creditării sectorului agricol, riscurilor de asigurare, extinderea suprafețelor de plantații perene, cultivarea legumelor în sere, achiziționarea de utilaje agricole, inclusiv instalații de irigare, investiții în crearea sau renovarea fermelor de animale, cumpărarea animalelor de reproducție, investiții în crearea infrastructurii de post-recoltare, consolidare și irigare a terenurilor agricole.

Analiza punerii în aplicare a acțiunilor, prevăzute de program pentru anii 2012-2013 (Tabelul 1) arată că numărul de cereri în 2012 a fost mai mare în comparație cu anul precedent, ceea ce a constituit 4629 și respectiv 4012.

Odată cu aceasta cel mai mare număr de cereri atât în an. 2012, cât și în 2013 a fost prezentat pentru măsura nr.5 – stimularea investițiilor la achiziționarea tehnicii și

crop protection from pests and diseases and weed control, unfavourable natural and weather conditions reduce to a minimum all farmers' efforts, destroying entirely or reducing the yield of agricultural crops and perennial plants.

In order to support the engaged parties and partially compensate agricultural producers' loss in the Republic of Moldova, as well as in other countries, there is the insurance system, which is regulated by the Law "On Insurance" N1508-XII of June 15, 1993 and the Law "On funded insurance of production risks in agriculture" N143-XV of July 8, 2004.

Farmers will be able to insure crops from natural disasters under these laws. Insurance is provided by the insurance companies that are selected on a competitive basis. The law stipulates that the amount paid by the insurance company will be fixed according to the average projected yield. Under the new legislation, the farmer will pay 50% of the insurance cost, and the state will grant 50% in the form of subsidy. Moreover, crop yields, including perennials, as well as animals, birds, bees and fish are subject to insurance. The following are not insured: perennial crops, which have not produced crops for three years or longer; sick and quarantined animals and losses incurred due to the reduced product quality or its price.

The funds necessary to subsidize insurance in agriculture will be provided annually by the Ministry of Agriculture and Food Industry of the Republic of Moldova and included in the state budget.

The funding of insurance risks in agricultural production has been practiced in developed countries for a long time. Experience shows that it is an efficient method of managing.

Occupational risks in agriculture include destroyed or reduced crops and perennial crop plantations as a result of excessive drought (which causes a decrease in yield of more than 30%), hail storms, gales, temperatures below the biological limit of plant resistance, floods, and other natural phenomena that are not typical for the given territory. Insurance funding plays an important role in solving these problems.

In 2013 the Government Funding Program of the Republic of Moldova aimed to promote crediting agriculture, insurance risks, the expansion of perennial crop plantations, vegetable growing in greenhouses, the purchase of farm equipment, including the one needed for irrigation, investments for the establishment or renovation of animal farms, the purchase of breeding animals, investments for the establishment of post-harvest infrastructure, consolidation and irrigation of agricultural lands.

The analysis of the program implementation for 2012-2013 (Table 1) shows that the number of applications in 2012 was higher than in the last year, which amounted to 4,629 and 4,012 respectively. Herewith, the highest number of applications in both 2012 and 2013 was presented for the measure Nr.5 on stimulating investments in the purchase of farm machinery and equipment, as well as irrigation systems, which amounted to 2,255, while the smallest number – for the measure nr.7 on stimulating the purchase of breeding animals and conservation of the breeding gene pool in 2012 and for the measure nr.3-A on stimulating investments in grubbing perennial plants that are

echipamentului agricol, precum și sisteme de irigare, ceea ce a constituit 2255, în timp ce cel mai mic număr a fost prezentat pentru măsura nr.7 – stimularea achiziționării animalelor de reproducție și păstrarea patrimoniului genetic de reproducție în 2012 și pentru măsura nr.3-A – stimularea investițiilor pentru defrișarea plantațiilor perene, care sunt prevăzute rebutării, crearea plantațiilor perene și promovarea în anul 2013 a producției vini-viticole. În pofida acestui fapt, numărul sumelor plătite în 2013, comparativ cu 2012, pentru toate măsurile prevăzute, a crescut cu 103186215 lei și în valoare absolută constituie 502 986 166 lei și respectiv 399 799 951 lei.

to be written off, in establishing perennial plantations and promoting wine production in 2013. In spite of this the amount paid in 2013 for all provided measures increased by 103,186,215 lei as compared to 2012 and is 502,986,166 and 399,799,951 lei respectively in absolute terms.

In 2013 there were also introduced new measures to support agricultural producers, for example measure nr. 9 on stimulating agricultural land consolidation and measure nr.10 on stimulating irrigation of agricultural lands. The data analysis shows a sudden change in these indices.

Tabelul 1/ Table 1

**Rezultatele măsurilor de susținere a producătorilor agricoli în Republica Moldova în anii 2012-2013/
Results on the measures aimed to support agricultural producers of the Republic of Moldova in 2012-2013**

Măsurile de susținere/ Supportive measures	Sumele plătite în a. 2012/ The amounts paid in 2012		Sumele aprobate în a. 2012/ The approved amounts in 2012	Sumele plătite în a. 2013/ The amounts paid in 2013		Sumele aprobate în a. 2013/ The approved amounts in 2013
	Nr. cererilor/ The number of applications	Sumele cerute în a. 2012/ The requested amounts in 2012		Nr. cererilor/ The number of applications	Sumele cerute în a. 2013/ The requested amounts in 2013	
Măsura / Measure Nr.1	896	40640785	49887344	1014	46755050	39294523
Măsura Nr.2	266	37806645	37806645	81	41440627	41288237
Măsura Nr.3 inclusiv:	713	74379448	105313517	655	97505221	88653717
3-V	304	43774499	43627038	432	61929555	56955600
3-P	409	30604949	61686479	220	34527666	30788276
3-A	X	X	X	3	1048000	909841
Măsura Nr.4	149	10677208	15348319	130	15777010	14491801
Măsura Nr.5	2255	165147123	239701271	1813	1558218323	141732966
Măsura Nr.6	81	16959993	25140057	65	29143198	27290948
Măsura Nr.7	24	11183075	7750053	63	33800635	29233711
Măsura Nr.8	245	43005674	64232991	143	79954249	69817023
Măsura Nr.9	X	X	X	6	141759	46 955
Măsura Nr.10	X	X	X	42	2646584	2105530
În total pe măsuri/ The total on measures	4629	399799951	551055197	4012	502986166	453955411

Sursa/ Source: Întocmit de către autor după datele Agenției de Intervenții și Plăți în Agricultură RM/ Developed by the author based on the data of the Agency for Interventions and Payments for Agriculture of the Republic of Moldova.

De asemenea, în a. 2013, au fost introduse noi măsuri de sprijinire a producătorilor agricoli, cum ar fi o măsură de stimulare nr.9, stimularea consolidării a terenurilor agricole, și măsura de stimulare nr.10 – stimularea irigației terenurilor agricole. Analiza datelor arată o schimbare bruscă a acestor indicatori. Acest fapt se explică prin încasarea în Republica Moldova a împrumuturilor externe pentru proiectele finanțate din contul surselor externe. Din analiza efectuată putem concludem următoarele, că, în pofida creșterii numărului de cereri și a sumelor de asigurare plătite, problemele asigurărilor nu sunt soluționate. Dezvoltarea pieței în sectorul agricol al Republicii Moldova este împiedicată de solvabilitatea insuficientă a întreprinderilor, precum și de prețurile ridicate la serviciile de asigurare, oferite de companiile de asigurări.

Pentru îmbunătățirea asigurării în Republica Moldova este necesar să se introducă asigurarea subvenționată obligatorie a recoltei în sectorul agricol. Acest lucru va rezolva problema de acoperire cu asigurări a tuturor gospodăriilor, precum și de a

It can be mainly explained by the appearance of foreign loans for projects funded in Moldova from external sources. We can conclude the following from the analysis mentioned above: despite the increased number of applications and the insurance sums paid, the insurance problem is not solved. The development of the agricultural market in the Republic of Moldova is constrained by the low paying capacity of farms on the one hand, and by the high price of insurance services offered by insurance companies on the other hand.

To improve the insurance policy in the Republic of Moldova one needs to introduce compulsory subsidized crop insurance in agriculture. This will solve the problem of insurance coverage of all farms, as well as the issue related to the establishment of the necessary insurance funds.

Agronomic conditions influence the results of production, i.e. its yield greatly. To eliminate the

dezvolta fondurile necesare de asigurări.

O mare influență asupra rezultatelor de producție, adică, producției la hectar, exercită condițiile agrotehnice. Pentru a elimina elementul de incertitudine la asigurarea viitoare recolte, propunem introducerea următoarelor măsuri.

- Stabilirea unor standarde de producție și includerea obligatorie a acestora în condițiile de asigurare;

- Determinarea principalelor cerințe față de cultivarea culturilor agricole de către organele guvernamentale specializate.

În acest caz, principala condiție pentru asigurarea stabilității financiare a companiilor de asigurări va fi reasigurarea, care este prin transferul unei părți al riscului asigurat altui agent de asigurare, va permite primului agent de asigurare să respecte relația necesară dintre resursele sale financiare și obligațiunile sale de asigurare. În cazul reasigurării se atinge o distribuție mai uniformă a riscurilor între companiile de asigurări. Reieșind din aceste concepte, reasigurarea trebuie să fie prevăzută ca o condiție obligatorie, doar în cazul executării căreia compania de asigurare poate fi admisă către asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură.

Una dintre problemele cu care se confruntă companiile de asigurare din republică este următoarea: o mare parte din companiile funcționale de asigurări nu au numărul necesar de specialiști calificați, software specializat.

În plus, fiecare companie de asigurări din RM se confruntă cu trei provocări:

- Agențiile publicitare nu simt specificul activităților de asigurare;

- Agenții de asigurare nu cunosc specificul activității de asigurare, încearcă să impună punctul lor de vedere agențiilor de publicitate.

- Companiile de asigurări duc lipsă de personal calificat.

În șirul de stimulări ale vânzărilor de produse de asigurare pe piața asigurărilor din RM o răspândire pe scară largă au primit-o sistemele de reduceri pentru cei asigurați, bonusuri vânzătorilor de servicii de asigurare și concursurile. Astfel, de exemplu, mărimea reducerilor oferite de către companiile de asigurări depinde de durata încheierii contractului, numărul de contracte încheiate concomitent, „istoria de asigurare” etc.

Studiile au arătat că principalele probleme în dezvoltarea pieței naționale de asigurări din țară sunt:

1. Neîncrederea producătorilor agricoli la companiile de asigurare;

2. Ineficiența desfășurării activităților publicitare;

3. Nivelul scăzut al culturii de asigurare a populației și a producătorilor;

4. Cultura organizațională slabă a multor companii.

În acest caz, cea mai mare problema a pieței de asigurări constă în aceea că statul nu consideră asigurare ca un aspect strategic de dezvoltare a economiei naționale.

Trebuie menționat faptul că dezvoltarea pieței de asigurări din Moldova este, de asemenea, legată de dezvoltarea marketingului de asigurare. De aceea, marketingului de asigurare îi rămâne să rezolve următoarele sarcini:

- Creșterea nivelului fiabilității, competitivității și eficienței pieței naționale de asigurări, iar pentru îndeplinirea acestei condiții produsele de asigurare oferite de agenții asigurare ar trebui să fie calitative.

- Creșterea cererii pentru serviciile de asigurare, îndeosebi aceasta se referă la tipurile benevole de asigurare.

uncertainty element when insuring the future crop we propose to introduce the following:

- To establish certain production standards and to mandatory include them in terms of insurance;

- To define the basic requirements for agricultural crop growing by some specialized government agencies.

Herewith, the main condition to ensure the financial stability of insurance companies is the re-insurance, which allows the first insurer to keep the required balance between his own financial resources and insurance obligations by parting ensured risks with the other insurer. A more even distribution of risks between insurance companies is achieved in case of reinsurance. Based on these ideas, reinsurance must be viewed as a prerequisite, and any insurance company may be provided with the subsidized insurance of its production risks in agriculture only after the reinsurance procedure.

One of the problems which insurance companies of the republic face is the following: the majority of the operating insurance companies do not have the required number of qualified staff and specialized software.

Moreover, each insurance company of the Republic of Moldova faces three challenges:

- Advertising agencies do not take into consideration the specific character of insurance activity;

- Insurers are not acquainted with the specific character of the advertising business, trying to impose their point of view to advertising agencies;

- Insurance companies themselves lack qualified personnel.

Discount systems for insurers, bonuses for those who sell insurance services and competitions are well spread as the measure which promotes the sale of insurance products in the insurance market of the Republic of Moldova. For instance, the discount rate offered by insurance companies depends on the contract duration, the number of agreements concluded at the same time, the “insurance history”, etc.

The studies reveal that the main challenges for the development of the national insurance market of the country are:

1. The lack of agricultural producers’ trust to insurance companies;

2. The inefficiency of advertising activities;

3. The low level of insurance culture characteristic of both population and producers;

4. Poor organizational culture of many companies.

Herewith, the biggest problem of the insurance market is that the government does not consider insurance as a strategic aspect of the national economy development.

It should be noted that the development of the insurance market of Moldova is also associated with the development of insurance marketing. Therefore, insurance marketing is to solve the following problems:

- The increased reliability, competitiveness and efficiency of the national insurance market, it means that the insurance products offered to insurers must be qualitative.

- The increased demand for insurance services, especially voluntary insurance.

- The promotion of the insurer’s marketing policy,

• Promovarea politicii de marketing a agentului de asigurare ținând cont de cerințele actuale de producție.

• Reflectarea posibilităților reale ale companiilor de asigurare.

În acest caz, pieței naționale de asigurări îi este recomandabilă desfășurarea următoarelor activități:

• Perfecționarea cadrului legal al republicii, care reglementează funcționarea pieței de asigurări.

• Extinderea domeniului de aplicare a asigurărilor și formarea politicii de stat în domeniul asigurărilor obligatorii.

• Realizarea unei politici tarifare mai flexibile.

• Îmbunătățirea regimului fiscal al operațiunilor de asigurare și activităților de asigurare.

• Creșterea culturii de asigurare a populației.

Concluzii. Piața de asigurări din Republica Moldova se confruntă încă cu multe probleme nerezolvate. Drept rezultat al dezvoltării asigurărilor va fi creșterea stabilității financiare a producătorilor agricoli, creșterea investițiilor în această ramură, ceea ce va oferi o dezvoltare intensivă a sectorului agricol, creșterea volumelor de producție în alte ramuri ale economiei, și în cele din urmă, creșterea veniturilor bugetare va depăși considerabil cheltuielile de producție.

Astfel, asigurarea, ca parte componentă a politicii agricole de stat, ar trebui să fie utilizată pentru a asigura stabilitatea dezvoltării sectorului agricol al Republicii Moldova de a atrage investiții suplimentare în ramura dată.

Rezolvarea acestor probleme este posibilă doar prin crearea unui mecanism care ar stimula asigurarea în agricultură, cu participarea la acest proces nu numai a producătorilor de produse agricole și companiile de asigurări, dar și a statului. Pentru aceasta este necesară crearea unui sistem modern de instruire a specialiștilor în asigurări cu participarea activă în această activitate a participanților profesioniști de pe piața asigurărilor.

taking into consideration the contemporary production standards.

• The reflection of real possibilities of any insurance company.

Herewith, the national insurance market should better carry out the following activities:

• To improve the legal framework of the republic, which regulates the operation of the insurance market.

• To expand the application field of the insurance and to develop a state policy in the field of the compulsory insurance.

• To carry out a more flexible tariff policy.

• To improve the tax treatment of insurance operations and activities.

• To improve the insurance culture of the population.

Conclusions. There are still many unsolved problems at the insurance market of the Republic of Moldova. The result of the insurance development will be the increased financial stability of agricultural producers, increased investments in industry, which will provide the intensive development of agriculture, the increased production in other economic sectors, and ultimately, the increased budget revenues will significantly exceed production costs.

Thus, insurance, as part of the state agricultural policy should be used to ensure the stability of the agricultural sector of the Republic of Moldova in order to attract new investments in industry.

One can solve these problems by creating a mechanism that would stimulate insurance in agriculture, involving not only agricultural producers and insurance companies, but the state itself. Therefore, one needs to establish a modern training system for specialists in the sphere of insurance with the active participation of professional representatives of the insurance market.

Referințe bibliografice/ References:

1. Legea cu privire la asigurări: nr. 1508-XII din 15.06.1993. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1994, nr. 5, art. 53.
2. Legea cu privire la asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură: nr. 243-XV din 08.07.2004. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2004, nr. 132-137, art. 704.
3. НИКИТИН, А.В., ЩЕРБАКОВ, В.В. *Страхование сельскохозяйственных культур с государственной поддержкой*. Мичуринск, 2006. 190 с. ISBN 5-94664-086-0.
4. Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură din Republica Moldova [accesat 10 august 2014]. Disponibil: <http://www.aipa.md/>

Recomandat spre publicare: 01.07.2014